

723-724 OPUSCULUM QUADRAGESIMUM QUINTUM. DE SANCTA SIMPLICITATE SCIENTIAE INFLANTI ANTEPONENDA.

ARGUMENTUM.

Consolatur Aripandum monachum, qui ingenium liberalibus disciplinis in saeculo non excoluerit: ostenditque sciendi cupiditatem originem esse malorum omnium; scientiam ipsam, praesertim a Christianis virtutibus abjunctam, professoribus perniciosam, aliis inutilem; contra vero sanctam simplicitatem securam esse ac perutilem. Proinde illum hortatur ut, si velit aliquid utiliter sapere, ad Deum per contemplationem rerum divinarum accedat.

Sanctae spei filio ARIPRANDO, PETRUS peccator monachus paternae dilectionis affectum.

Nimis ingratus est servus, si postquam tela vel gladios ab herili liberalitate percepit, eisdem mox armis accinctus, adversus dominum suum protinus in bella consurgit: perduellionis reus est miles qui, ditatus imperialibus donis, asserit aptius sibi convenire coronam quam subjectionis vel obedientiae clientelam. Confiteris te, fili mi, frequentius impugnari, et infestantium cogitationum perferre caliginem, quia cum docile cor ac facillimum habeas ad discendum, ante veri luminis aditum requisisti quam caecam philosophorum sapientiam disceres: ante ad eremum pervolasti, sequens vestigia piscatorum, quam liberalium artium non dicam studiis sed stultitiis insudares.

[DE SANCTA SIMPLICITATE SCIENTIAE INFANTI ANTEPONENDA.]

CAPUT PRIMUM. *Scientiae cupiditas quam perniciosa.*

Hanc ergo querelam a te clementia divina commeruit, quae et tibi subtilioris ingenii gratias praerogavit. Nimirum si inter ipsa tuae rudimenta militiae veternosus hostis eodem te genere certaminis impetiit, quo scilicet et in ipso mundi nascentis initio primos parentes humani generis superavit. Haec enim prima serpentis verba sunt ad mulierem, his sibilis draco teterrimus in cor ejus venena stillavit: «Scit Deus, inquit, quod in quocunque die comederis ex eo,» haud dubium quin pomo, «aperientur oculi vestri:» et, «eritis sicut dii, scientes bonum et malum (**Gen. III**).» Ecce, frater, vis grammaticam discere? disce Deum pluraliter declinare. Artifex enim doctor, dum artem obedientiae noviter condit, ad colendos etiam plurimos deos inauditam mundo declinationis regulam introducit. Porro, qui vitiorum omnium catervas moliebatur inducere, cupiditatem scientiae quasi ducem exercitus posuit, sicque post eam infelici mundo cunctas iniquitatum turmas invexit. Quid ergo mirum si in Evae filium idipsum adhuc jaculum vibrat quod in eamdem Evam antiquus olim hostis intorserat? Expertus quippe non potest desperare successum, dum eamdem filiis infert pugnam qua super parentes nostros dudum se meminit obtinuisse victoriam.

Sed cum Redemptor noster pastor utique sit, non quidem canum vel luporum ferarumve frendentium, sed ovium, et non tantum ovium sed et agnorum, non licet, quaeso, pastori, ut censoriam super gregem suum virgulam teneat, eumque vel mensae vel pascuae pro voluntate decernat? Nam et Dominus in legalibus caeremoniis modo boves, modo vitulos, modo arietes, modo agnos anniculos praecipit immolari.

CAPUT II. *Cur Deus alios juvenes, alios senes ad se vocet.*

Dum ergo de grege suo faciat possessor quisque quod velit, quo pacto non licuit Creatori tuo te velut agnum tenerrimum mensae refectionis apponere, reliquumque gregem in exterioris adhuc vitae pascuis reservare: ut te jam intra propria viscera speciali quadam familiaritate trajiciat, dum alios interim suis temporibus convertendos moderamine piaee dispensationis exspectat? Samuel namque puerulus tanquam tener agniculus cum tribus farinae modiis et amphora vini, mensae Domini, ut **725** ita loquar, apponitur, dum Heli sacerdoti, et templo Dei, quod erat in Silo, a parentibus dedicatur (**I Reg. I**). Joannes Baptista non solum ipse agnus, sed Agnum praedicaturus qui tollit peccata mundi, de grege sacerdotalis domus eligitur, et in deserta contendit (**Luc. III; Joan. I, etc.**); ut eo Dominus, velut epulo suavis edulii, delectabiliter saginetur. Non enim homines ad procinctum spiritualis militiae pro suo duntaxat alleguntur arbitrio; sed is qui eos, ut ad se convertantur, inspirat, singula super eos aetatum ac temporum momenta dispensat; ut alios ad se trahat

grandaeva jam senectute maturos, alios juvenilis incrementi vigore robustos; istos tollat primo pubescentis adolescentiae decore vernantes, illos autem ab ipso pueritiae lactantis exordio, velut de nido pullos inducat implumes. Achias sane prae nimia jam senectute caligat, sed uxorem Jeroboam eminus adventantem prophetalis oculi serenitate prospectat: «Ingredere, inquit, uxor Jeroboam, cur aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te durus nuntius (**III Reg. XIV**).» Ezechiel tricennali viget aetate, cum, juxta Chobar fluvium constitutus, ad dispensandum propheticae gratiae promovetur officium (**Ezech. I**). David vix dum primo florentis adolescentiae decore pubescens, de post fetantes paternae subjectionis eligitur, et ad crispandum spiritualis allegoriae psalterium, atque ad obtinendum regalis sceptri fastigium promovetur (**I Reg. XVI**). Jeremiae dictum est: «Priusquam te formarem in utero, novi te; et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te (**Jer. I**).» Et quid plures enumerem? Qui enim Eleazarum prae senili algore jam frigidum, triumphali martyrii fervore succendit (**II Mach. VI**), ipse teneros adhuc B. Felicitatis filios invictae fidei constantia roboravit.

CAPUT III. *Cur Deus per viros idiotas ac simplices mundum instituit.*

Sed forte dicas: Multos lucrifacerem, si gratia praedicationis affluerem, si copiam scientiae litteralis haberem. Et ego respondeo quoniam et Eleazarus multos potuisset ab idololatria revocare, si viveret (**II Mach. VII**); Machabaei et

innumerabiles Christi martyres plurimos ad agonem fidei firmare potuissent, si persecutionis illatae differre supplicia decrevissent; sed quoniam ad poenarum perferenda tormenta efficacius aedificaverunt martyrizando quam praedicando, postponentes verbum, reliquere sequentibus imitationis exemplum. Tu quoque valentius provocas videntes te properare post Christum, quam promovere potueras audientes qualibet multiplicitate verborum. Nec enim Deus omnipotens nostra grammatica indiget, ut post se homines trahat, cum in ipso humanae redemptionis exordio, cum magis videretur utique necessarium ad conspergenda novae fidei semina, non miserit philosophos et oratores, sed simplices potius ac piscatores. Unde legitur quia Samson maxillam asini quae jacebat arripuit, et in ea mille Philisthaeos occidit (**Judic. XV**). Quid est enim per jacentem asini maxillam mille viros occidere, nisi per linguas humilium **726** atque simplicium perfectum non credentium numerum a pravitatis suae statu dejicere, atque ad humilitatem Christi per sanctae praedicationis officium inclinare? Nam quia Samson interpretatur *sol*, postquam mundo sol iste resplenduit, postquam miraculorum atque signorum suorum per orbem terrarum radios sparsit, omnium mox sibi resistentium colla perdomuit, eosque a superbiae vitae suae rigore prostravit.

CAPUT IV. *Quid in concionatore requiratur.*

Tu quoque, fili mi, ut praedicandi sortiaris officium, imitare vel asini, de quo dictum est, vel etiam ovis exemplum. Quae nimirum cum vivit, turpiter beat [balat], mortua vero in

instrumentis musicis suaviter cantat: sic et qui carnaliter vivunt, balare cum ovibus inaniter possunt, naviter explere praedicatoris officium nequeunt. Dicit etiam Propheta: «Laudate Dominum in tympano et choro (**Psal. CL**).» Corium quippe non sonat, nisi siccum relinquens humor abscedat. Si ergo vis ut tympanum vel chorda tua clarum in auditorum cordibus sonitum reddat, omnis a te vitae carnalis humor evaneat, mens tua ab omni fluxu luxuriae prurientis arescat. Nam et frigus concretum pectori, vocem intercipere consuevit. Si vis ergo Dei verbum claris vocibus intonare, cave ne divini amoris in te flamma tepescat, ne tibi principis in Aquilone sedentis (**Isai. XIV**) algor obrepat. Hoc denique frigus jam tunc ille conceperat qui deambulanti Domino ad auram paradisi post meridiem, raucis quodammodo vocibus respondebat: «Audiui, inquit, vocem tuam, et timui, eo quod nudus essem, et abscondi me (**Gen. III**).» Porro quia meridianus ab illo jam fervor abierat, aura quoque frigoris est alumna. Huc accedebat quia et illum jam innocentia sublata nudaverat. Haec omnia quid aliud innuunt, quam quia illius viscera extincti amoris algor obstrinxerat, atque ideo vox illius in auribus Domini raucum sonabat? Hoc frigore jam et Heli sacerdos constrictus obtorpuerat, qui filiis suis aiebat: «Non est haec bona, filii mei, fama, quam ego audio, ut transgredi faciatis populum Domini (**I Reg. II**).» Nam quia praedicatoris hujus guttur ab amore Domini algor occluserat, idcirco vox ejus quodammodo rauciens, in filiorum suorum cordibus efficaciter non sonabat. Si vis ergo vocem habere vel in praedicationibus intonantem, vel in orationibus efficacem, satage semper ut te divinus fervor accendat, ne vocem tuam torpor frigoris intercipiat. Frigidae quippe mentis oratio vel praedicatio non admittitur, et tanquam vox rauciens non

auditur. Ab hoc plane frigore Abraham alienus exstiterat, de quo Scriptura pronuntiat: «Quoniam apparuit ei Dominus in convalle Mambre, sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei (**Gen. XVIII**).» Et sponsus ille coelestis, sicut in Canticis dicitur, pascit et cubat in meridie (**Cant. I**). Enimvero cum te cordis acumen permovet ad querelam, quid aliud agis quam adversus Deum per eadem quae Deus contulit arma configis? Et cum ingratum esse Deo non parvi sit criminis, **727** formidolose tibi cavendum est ne inde contra Deum prosilias in tyrannidem, unde gratiarum illi debueras actionem; et dum scientiam, quae inflat, immoderatus flagitas, charitatem, quae aedificat (**I Cor. VIII**), insipienter offendas. Quid enim scis utrum dispensator meritorum omnipotens Deus ad hoc tibi subtilioris ingenii perspicaciam agilitatemque contulerit, ut jam tibi quodammodo signum futurae remunerationis ostenderet; et occidentem illam scientiam, quam pro illius amore sprevisi, vivacis mentis acumine compensaret. Nam cum litterae oriantur ex sensu, non sensus procedat ex litteris, cui sensus incolumis est litteras non requirit. In litterario quippe ludo, ubi pueri prima articulatae vocis elementa suscipiunt, alii quidem abecedarii, alii syllabarii, quidam vero nominarii, nonnulli etiam calculatores appellantur; et haec nomina cum audimus, ex ipsis continuo quis sit in pueris profectus agnoscimus.

CAPUT V. *Quomodo Spiritus sanctus nos doceat.*

Cui vero per donum sancti Spiritus intellectus aperitur, quia per conceptum vigorem vivacis ingenii cuncta facile comprehendit, his ad discendum gradibus magnopere non egebit. Sicut de tribus illis pueris dicitur: «Quia dedit illis scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia, Danieli autem dedit intelligentiam omnium visionum et somniorum; ita ut Babyloniorum sapientes ad eorum prudentiam non attingerent, eosque magi, harioli, vel aruspices in mysteriorum coelestium revelationibus non aequarent (**Dan. I**).»

Sed et, veteribus omissis, ad modernos iterum veniamus. Beatus Benedictus ad litterarum studia mittitur, sed mox ad sapientem Christi stultitiam revocatur; et, quia scholam pia rusticitate mutavit, hoc descriptum reliquit in capisterio mulierculae, quod de se mundi sapientes exprimere nequeunt in mensa geometricae vel astronomicae disciplinae. Litteras et Martinus ignorat; sed hic fatuus et imperitus perditas trium mortuorum animas ab inferis revocat. Antonius non rhetoricatur, sed toto conspicuus orbe, litteris, ut ita loquar, vitalibus legitur. Hilarion Platones et Pythagoras projicit, unoque contentus Evangelio, in sepulcrali se cellulae antro concludit; sed ecce daemonibus imperat, quem philosophorum studia non exornant. Quae si tu quoque apud saeculum, ut efflagitas, didicisses, fortassis hodie Dominus intra sortis suae funiculum non haberet. Est enim sapientia de qua scriptum est: «Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi, Domine, ab initio (**Sap. IX**).» Et est sapientia, de qua dicitur: «Non est haec sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica (**Joan. III**).» Et, o quantis haec ipsa terrena et animalis sapientia non concessit iter

prosperum, ut videlicet ante corruerent in periculum mortis quam fruerentur optatis!

728 CAPUT VI. *Quod humana sapientia multis periculis subjacet.*

Gualterus plane, magistri mei, scilicet Ivonis, socius fuit, qui per triginta ferme annos ita per occiduos fines sapientiam persecutus est, ut de regnis ad regna contenderet: et non modo Teutonum, Gallorum, sed et Saracenorum quoque Hispaniensium urbes, oppida simul atque provincias penetraret; sed mox ut, studiis toto, ut ita loquar, orbe corrasis, exsilium habitatione mutavit, et jam velut in pace compositus docere pueros coepit, aemuli sui, cujusdam videlicet alterius sapientis necessarij vel fautores, eum simpliciter gradientem ex insidiis occiderunt: qui confossus gladiis, non sacerdotes, ut mihi relatum arbitror, petiit; non de transactis confessionem vel poenitudinem gessit; sed usque ad ultimum spiritum hoc solum inclamare non desiit: Heu quale damnum! Si quid autem vel de confessione facienda vel aliud quid dicebatur, ille jam alienatus hoc solummodo repetebat: Heu quale damnum! Hic itaque velut arachne inextricabilia, ut sibi videbatur, subtegminis fila contexuit; sed mox ut ea ventus ultimae necessitatis impulit, protinus in nihilum omnia dissipavit. Anni quippe nostri, testante Propheta, sicut aranea meditabuntur (**Psal. LXXXIX**).

Ugo, Parmensis Ecclesiae clericus, quot utilitatum dotes habuerit, non enumero, quia laciniosi styli devito fastidium.

Hic tantae fuit ambitionis in artium studiis, ut astrolabium sibi de clarissimo provideret argento, ut, dum spiraret ad episcopale fastigium, Conradi imperatoris se constituit capellanum: a quo dum revertitur regiis pollicitationibus cumulatus, et de consequenda dignitate pene non dubius, incidit in latrones. Presbyter enim quidam in Teutonicis partibus, qui laicum habebat assecclam, pascentes equos illius tentavit invadere. Cui dum ille sese impiger objecisset, presbyter eum lancea confodiens, interemit, et tunc liquido deprehendit nil fuisse quod didicit, dum simul amisit et iridentis vitae dulcedinem et concupiti culminis dignitatem.

CAPUT VII. *De mundanae sapientiae effectibus.*

Praeterea saepe contingit ut nonnulli carnaliter sapientes et diutius vivant, et nunquam valeant invenire quod optant. In sapientiae quippe suae vanitate confisi, dum sperant facile cuncta suppetere, arbitrantur utique se religionis testimonio non egere; et dum inanem sapientiam jactant, insipienter vivere non formidant. Quamobrem a se conspicientibus eorum actus exploditur, vita conspuitur, conversatio deridetur, fama polluitur, testimonium condemnatur; ideoque qui proposuerant ad votum carnis vivere, in contrarium versa sententia, saepe compelluntur egere, cum e diverso quique simplices et quieti rebus exuberent necessariis **729**. Unde per Isaiam Dominus dicit: «Pro eo quod vocavi, et non respondistis; locutus sum, et non audistis; et faciebatis malum in oculis meis; et quae nolui elegistis: propter hoc ecce servi

mei comedent, et vos esurietis: ecce servi mei bibent, et vos sitietis; ecce servi mei laetabuntur, et vos confundemini; ecce servi mei laudabunt prae exultatione cordis, et vos clamabitis prae dolore, et prae contritione spiritus ululabitis (**Isa. LXV**).»

Hodieque certe in Romana urbe frater advivit, ortus de summis proceribus Galliarum, cujus nomen taceo, quia fratris ignominiam perhorresco. Cui nescio an aliquid utilitatis desit. Tot siquidem exteriorum bonorum floribus enitescit: nobilis ut imperator; pulcher aspectu quodammodo, sicut Tullius loquitur; ut Virgilius poetatur; tuba vehemens in Ecclesia; perspicax et acutus est in lege divina; scholastice disputans, quasi descripta libri verba percurrit; vulgariter loquens, Romanae urbanitatis regulam non offendit. Quid de monachico prosequar ordine? quid de regularis magisterio disciplinae? In quorum videlicet notitia ita convaluit ut nec docere naviter possit; sed ejus, proh dolor! talis est vita, ut eum alteri nullus invideat, ad se introducere nemo deposcat; et, ut rem non diutius protraham, stulto sapienti monasterialis ad habitandum janua clauditur: cujus passim rusticis et imperitis ac dyscolis aditus non negatur. Unde recte vir sapiens ait: «Melior est homo cui deficit sapientia, et deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu, et transgreditur legem Altissimi (**Eccli. XIX**).»

Quod etiam in Domino meo Leone probatur incluso. Posuimus enim stulte peritum, apponamus etiam sapienter indoctum. Hic plane Leo (cum praeter psalmos, aut nescio quid tenuissimum et extremum) litteras non didicerit, grammaticos quoslibet ac mundi philosophos in Scripturarum notitia et consiliorum spiritualium profunditate praecellit: ut

quicumque ad illum de quovis animae negotio consulentes accedimus, suscipientes ab eo verbum, ita confidimus ac si prophetici spiritus oraculum reportemus. Sed quoniam et tibi apprime notus est, et opusculis nostris frequenter insertus, sufficiat unum hic verbum proponere quod nuper ab ejus ore quasi negligenter cecidit, sed a me negligenter audiri non potuit. Nam cum inter caetera spiritualiter vivendi capitula solerter inquirerem: Utrum ille post solutum nocturnae synaxis officium posset dormire si vellet, hoc se funditus nescire perhibuit. Cumque idipsum ego saepius iterarem, et an ille circa diluculum dormiret perquirerem, respondit ille se hoc omnimodis ignorare, quia nunquam penitus expertus esset. Subjunxit etiam se suis assuetum cogitationibus respondere: Accidietur, inquit, cor, palpitent oculi, os per crebra balaustia gannire non cesset, caput etiam nutet et in ima devergat; sed quia haec omnia me perimere nequeunt, ad consentiendum hujus temporis somno nullatenus superabunt. Nam et nos super hac re distichum feceramus, quod hic inserere otiosum esse non ducimus:

730 Non canonem solvit, qui psallens nocte redormit:
Ne tamen hoc passim ponat caput ante synaxim.
Sed heu me miserum! hoc inter me et domnum Leonem, quod
inter fortissimum David et delirum evenit histrionem. Ille
siquidem viribus fortia fecerat, iste sola voce triumphalia ejus
gesta decantat. Ille nimirum se Deo novit per somni mactare
conflictum; nos versiculos facimus ad similitudinem
puerorum. Et quale, quaeso, est effatum viribus ac tenuissimi
corporis hominem jam per septuaginta fere annos in
monastico habitu degere, et adhuc utrum diurnae lucis
erumpente crepusculo dormire valeat, ignorare? Hic itaque
prudens, hic vere dicendus est sapiens, qui, dum mundum

calcibus abjicit, ipsum mundi principem philosophando deludit.

CAPUT VIII. *Quod ad Deum accedentes humanis disciplinis non indigent.*

Quocirca, dilectissime fili, noli hujusmodi sapientiam quaerere, quae tibi simul cum reprobis et gentilibus valeat convenire. Quis enim accendit lucernam, ut videat solem? quis scolacibus utitur ut stellarum micantium videat claritatem? Ita qui Deum vel sanctos ejus sincero quaerit intuitu, non indiget peregrina luce ut veram conspiciat lucem. Ipsa quippe vera sapientia se quaerentibus aperit, et, sine adulterinae lucis auxilio inocciduae se fulgor ostendit. Unde scriptum est: «Clara est semper, et nunquam marcescet sapientia; et facile videtur ab his qui diligunt illam; et invenitur ab his qui quaerunt illam: praeoccupat eos qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat (**Sap. VI**).» Illam ergo sapientiam quaere, illam totis visceribus ardentem amplectere, ex qua non modo valeas sapere, sed et vivere, ac per eam sine fine gaudere. In Deo igitur, qui vera est sapientia, quaerendi et intelligendi finem constitue: hunc assiduus meditare, in eo jugiter requiesce. Cui scilicet in eodem Sapientiae libro dicitur: «Nosse enim te, consummata justitia est; et scire justitiam et virtutem tuam, radix est immortalitatis (**Sap. XIII**).» In illo igitur defige totum tuae mentis obtutum, ab illo sapientiae fonte sume sitibundi pectoris haustum, ut in visceribus tuis illius vitalis poculi vigore concepto, et ipse coelestis gratiae madore jugiter vireas, et in alios distillantia

fontis irrigui fluenta transfundas. Et quaeso ut hoc per te quandoque Deus omnipotens exhibeat fratribus tuis quod per Isaiam promisit pauperibus suis: «Egeni, inquit, et pauperes quaerunt aquas, et non sunt; lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Israel non derelinquam eos (**Isa. XLI**).» Ubi mox sequitur: «Aperiam in supinis collibus flumina, et in medio camporum fontes; ponam desertum in stagnum aquarum, et terram inviam in rivos aquarum (**Ibid.**).»

Quoniam igitur, fili charissime, temetipsum velut agnum tenerrimum obtulisti, et hoc daemones **731** per aera volitantes incursant, ut vel ex manibus tuis oblata diripiant, vel injecta pravae cogitationis illuvione corrumpant; tu cum Abraham imminentes ad impetum volucres abige, ut holocaustum tuum immaculatum et integrum valeas custodire (**Gen. XI**). Ex eorum quippe pharetra procul dubio toxicata cogitationis hujus sagitta depromitur, ut litterarum studia remanentibus in saeculo coaevis tuis invideas, et in hoc eos cautos ac providos, te vero deceptum et fatuum credas, utpote, si hoc et ipse fecisses, quasi gratiorem tunc hostiam Deo tuae conversionis offerres: sed hoc totum Deo veraciter obtulisti quidquid, ad meliorem ac manentem substantiam properans, pro amore illius acquirere contempsisti. Melius est autem totum simul offerre, quam particulariter dispensare. Sicut enim melius est ovem dare quam fructus ovis, ita laudabilius est totam artem Deo simul offerre, quam fructus artis. Julianus Caesar et Donatus martyr uno tempore didicerunt. Et ille quidem permansit in studiis, hic secutus est vestigia veritatis. Sed ille in sapientia sua tam feliciter floruit, ut octo libros contra Galilaeos (sic enim Christianos vel apostolos vocat) et

Evangelium scriberet; Donatus autem desipuit, ut coeleste fastigium cum triumphalis martyrii gloria penetraret. Joannes evangelista apud saeculum pene nil didicit, sed, spretis oratorum dialecticorumque versutiis, ad simplicem Jesu stultitiam puerulus commigravit. Hic tamen dum per libri sui principium summae lucis mysterium terribiliter intonat, illico philosophorum caeca subtilitas in tenebrosa studiorum suorum profunditate caligit. Praeterea beatus papa Gregorius artis grammaticae disciplinam eatenus in suis **732** laudat epistolis, ut eam congruere deneget Christianis (**GREG. MAG. Reg. lib. IX, epist. 45**). Hieronymus ad tribunalia tremenda pertrahitur, flagris atrocioribus verberatur: cui tamen non aliud quam Ciceroniani nominis crimen impingitur. Devotatur ille hac se prorsus ultione plectendum si saeculares libros ulterius legeret, ac si Christum per apostolicae perfidiae sacrilegium denegaret. Dicebatur enim illi: «Ciceronianus es, non Christianus.» Et ille: «Si saeculares, inquit, codices ulterius legero, te negavi (**HIERON. epist. 22 de custodia virgin**).» Honesta satis et utilis sapientia! nimirum, quae cum Christi negatione confertur, quae haereticae perfidiae comparatur; ut idem valeat eam legere, quod Deum negare. Si ergo is qui terrenum illud dogma didicerat, ab ejus compescitur usu; quanto magis qui necdum expertus est, ab ejus prohibetur accessu? Si ille cohibetur a notis, quanto cautius iste reprimendus est a discendis. Discumbis, frater, ad mensam Dei, sufficiant tibi dapes coelestis eloquii. Abjice lolium, quod in vesaniam comedentium mentes inebriat; suscipe frumentum, quod esurientium animas sobria refectio confirmat. Nec fauces animae tuae vitalis escae fastidiant alimentum, sed procul abjiciant falsitatis ineptias et quisquilia vanitatum.

Omnipotens Deus, dulcissime fili, doctrina te suae legis erudiat, ut cor tuum verae sapientiae luce perfundat; te de manibus tuis viventis hostiae suscipiat holocaustum, et ad spiritalium provehat incrementa virtutum; te semper in se manere concedat, et invicem ipse in tuis visceribus delectabiliter requiescat, ut, sicut est ipse pollicitus, tanquam palmes in vite, nunquam desinas pii operis germina pullulare. Amen.

Sit nomen Domini benedictum.